

Jak se ptát?

Používejte otevřené otázky a podporujte přirozené reakce dětí a jejich spontánní odpovědi

Počet dětí: každý sám nebo skupina dětí

Věk: 5+

Délka aktivity: 10 minut

Materiál: obrázková kniha

Otevřené otázky

(umožňují více odpovědí, a právě takové odpovědi jsou nejzajímavější)

Otázky na pocity vyvolané čtením:

Co se ti líbilo? Co tě zaujalo?

Co se ti nejméně líbilo? Proč? (Neptejte se: „Máš strach?“ Taková přímá otázka často dítě odradí.)

Otázky na identifikaci s knižním hrdinou:

Co bys dělal/a na jeho/jejím místě ty?

Otázky na motivaci postav:

Proč postava udělala právě tohle? Poradil/a bys jí něco jiného?

Otázky na hodnocení přečteného, na vyprávění:

Líbil se ti konec příběhu? Raději bys měl/a jiný konec? Jaký?

Uzavřené otázky

(Měly by se používat co nejméně, protože obecně umožňují pouze jedinou správnou odpověď.)

Otázky na prvky a způsob vyprávění příběhu

- Kdo je hlavní postava?
- Kde se příběh odehrává? (jediné prostředí, dvě protikladná prostředí, různá prostředí...)
- Kdy se příběh odehrává? (A jak dlouho trvá?)
- Jaký problém řeší hlavní postava příběhu?
- Jak se pokusila problém vyřešit?
- Vyřešil se problém?
- Co se stalo na konci příběhu?
- Co se změnilo od začátku do konce příběhu?

V žádném případě

se neptejte na
podrobné a konkrétní
věci, které by bylo
nutné se učit nazpaměť:
„Jak se jmenuje...?,
Kdo řekl, že...?“

No tak?!
Jak se jmenují
tři prasátka?

Otázky na poznávání obrázků (u nejmenších dětí):

- Co je to?
- Kdo je to?
- (viz Procházka obrazem, strana 76)

Otázky na předchozí znalosti dětí:

- Sněží v džungli často?
- Je v příběhu všechno jako v opravdovém životě? Co je vymyšlené?
- Jaký jiný příběh ti to připomíná?

Otázky na jazyk vyprávění:

- Jak je text napsán?
- Co můžeme říct o „formě“ textu?

Pozor

na „systematické“ zkoumání knih jako ve škole.
Otázky + shrnutí + rozbory = nechuť číst!

Hry s písmeny

Objevujte bohatství abecedářů

Počet dětí: nejvýše 30

Věk: 4+

Délka aktivity: 30 minut

Materiál: jeden (nebo více) ilustrovaných slabikářů a písmenkových knih o abecedě (abecedářů)

Hrajeme si s písmenky

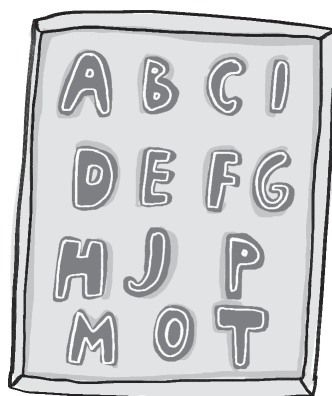
Příklad: ukážete stranu s písmenem „L“ jako „lev“.

Jaké je první písmeno?

Najděte co nejvíce slov, která začínají na „L“.

Hrajeme si s více abecedáři

- Porovnejte v knihách všechny strany s písmenem „L“ (děti najdou například lev, louskat, lentilky...).
- Vida! Jsou tu podstatná jména i slovesa... apod.

Tvoříme vlastní knihu s písmenky

- Použijeme všechna slova, která jsme našli během čtení nebo aktivit (viz např. aktivita Sběrka slov na straně 65).
- „Vymyslete větu nebo i celý příběh a použijte jen slova začínající na písmeno...“

Příklad: Líná Lenka louskala lentilky láskyplně, leč loudavě.

PŘEČTĚTE SI

Petr Šmalec, Radek Malý, Markéta Šimková, Jiří Dvořák:
Šmalcova abeceda

Milada Rezková: *Doktor Racek: cesta kolem světa za 31 písmen.* Ilustroval Lukáš Urbánek.

Písmenkové safari: „úvod do typografie“

Najděte co nejvíce různých tvarů písmene „A“: v knihách, ale i v časopisech, v textu reklamy... Můžeme také každému dítěti přidělit jedno písmeno a vytvořit album „krásná písmenka“. Nebo hledejte tvary písmen v kamíncích, v potravinách... či v krajině!

Malujeme pocity

Čtenáři malují nálady a dojmy

Počet dětí: každý sám

Věk: 5+

Délka aktivity: 30 minut

Materiál: příběh (pokud možno bez ilustrací) s velmi emotivním vyzněním (například klasická pohádka), papír, tempery, plakátové nebo akrylové barvy; obrazové knihy o výtvarném umění

ÚKOL

„Namalujte tu část příběhu, kdy je postava opravdu hodně smutná, vyděšená, zlobí se nebo je šťastná. Pokuste se takový pocit vyjádřit barvami, kresbou, kompozicí...“

JAK NA TO

- Listujte s dětmi knihami o výtvarném umění. Jakými způsoby ztvárňují malíři (například expresionisté) nějaký konkrétní pocit?
- Některé děti možná vůbec nebudou mít chuť malovat... stejně jako se dospělý člověk může rozhodnout, že nebude hovořit o divadelním představení, které ho oslovilo, došlo. Takovým dětem můžeme nabídnout jiný způsob sebevyjádření: pantomimu, loutky... (viz 9. kapitola). Naučme se to respektovat.

VARIANTA

Namalujte nebo nakreslete něco osobnějšího, co se váže k tématu příběhu. *Například: můj tajný kamarád; největší hloupost, co jsem kdy provedl; kdybych byl hasič...*

Modelujeme pocity

Po přečtení příběhu si sedneme s dětmi ke stolu. Každé dítě má před sebou kus keramické hlíny nebo jílu. Pověďte si (o příběhu nebo o tom, co mají děti chuť právě probírat) a děti mohou během hovoru modelovat z hlíny cokoli bez zadání „shora“. Budete překvapeni, jaké „trojrozměrné dojmy“ při tom vzniknou.